

Vergaderjaar 2023–2024

31 293

Primair Onderwijs

Nr. 723

**BRIEF VAN DE MINISTER VOOR PRIMAIR EN VOORTGEZET
ONDERWIJS**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 maart 2024

Hierbij geef ik u mijn reactie op de brief d.d. 28 februari 2024, die de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft ontvangen naar aanleiding van de opheffing van de Van Brienenoordschool in Rotterdam (uw kenmerk: 2024D08033).

De brief vormt een oproep om recht te doen aan de situatie van de voormalige leerlingen van de Van Brienenoordschool, hun ouders en externe arbeidskrachten en alles in het werk stellen om herhaling te voorkomen. Het signaal dat door de opsteller van de brief, die een periode als adviseur van de interim-schoolleiding is ingehuurd, wordt afgegeven komt er kort gezegd op neer dat de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) en mijn ministerie onvoldoende hun rol zouden hebben gepakt in de aanloop naar de opheffing en in de monitoring van leerlingen na de opheffing. In deze brief wordt hierop ingegaan.

Belang van de leerlingen voorop

Allereerst wil ik aangeven dat ik deel dat wanneer er een opheffing van een school plaatsvindt het belang van en de zorg voor de leerlingen voorop dient te staan. Zeker wanneer sprake is van leerachterstanden, zoals bij de Van Brienenoordschool helaas het geval bleek te zijn. Ik ben daarom blij te kunnen constateren dat het dankzij grote inspanningen van betrokkenen gelukt is om alle 252 leerlingen die herplaatst moesten worden bij andere scholen in de omgeving onder te brengen.

Toezicht op de school voorafgaand aan de opheffing

De inspectie heeft de afgelopen jaren nauwlettend zicht gehad op de Van Brienenoordschool.

In 2020 heeft de inspectie een regulier vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij het bestuur van gro-up, waar de Van Brienenoordschool sinds 2019

onder viel. De Van Brienenoordschool was de enige school onder dat bevoegd gezag. Op dat moment voerde de organisatie, die vooral actief is op het terrein van kinderopvang, overigens nog de naam SWKgroep. In haar rapport van 10 september 2020 concludeert de inspectie onder meer dat het bestuur de onderwijskwaliteit bewaakte, stuurde op de verbetering als dat nodig is en geïnformeerd was of de leerlingen op leer- en op gedragsgebied voldoende presteren. Tegelijkertijd constateerde de inspectie dat het bestuur zijn eigen kwaliteitsnormen kon aanscherpen, zodat nog beter kan worden gestuurd op de verbetering van de onderwijskwaliteit.

De inspectie stelde geen financiële risico's te zien die het voortbestaan van het bestuur binnen een tijdsbestek van twee jaar in gevaar zouden kunnen brengen zolang de Van Brienenoordschool en de SWKgroep gefuseerd bleven. De financiële situatie van de Van Brienenoordschool op zichzelf achtte de inspectie op dat moment niettemin wel zorgelijk. Tegen deze achtergrond is het bestuur vanaf medio 2020 tot het voorjaar van 2021 intensiever gemonitord. Nadat de SWKgroep toezeggingen had gedaan de school uit private middelen te zullen blijven ondersteunen, is het bestuur weer meegenomen in het reguliere financiële toezicht.

Het onderzoek naar de onderwijskwaliteit in 2023 waar de briefschrijver aan refereert, had zijn aanleiding in het bestuursgesprek dat de inspectie op 19 oktober 2022 met gro-up voerde. Aan de orde daarbij waren de jaarlijkse prestatie-monitor en signalen die de inspectie vanaf oktober 2022 ontving over een onveilige werksfeer en mogelijk pestgedrag onder leerlingen. Eerder was er voor de inspectie geen aanleiding tot onderzoek. Het bestuur heeft in het gesprek van 19 oktober 2022 te kennen gegeven zich niet te herkennen in het pestsignaal, maar benoemde wel een verslechterende kwaliteitscultuur. Dat laatste was voor de inspectie reden om op 21 februari 2023 een kwaliteitsonderzoek op basis van risico's te plannen op de Van Brienenoordschool. De keuze voor deze datum hield verband met het zicht op de actuele M-toetsen.

In de tussentijd, op 7 februari 2023, kreeg de inspectie melding van een op handen zijnde tijdelijke sluiting van de school vanwege een acute veiligheidssituatie. In januari 2023 was de situatie in de school al geëscaleerd; meerdere leerkrachten vertrokken en de inspectie ontving diverse signalen over de school. Op 8, 9 en 10 februari 2023 heeft het bestuur vervolgens daadwerkelijk besloten de school dicht te houden. Tijdens het al aangekondigde kwaliteitsonderzoek op 21 februari 2023 heeft de inspectie vervolgens alle onderzochte standaarden als *Onvoldoende* beoordeeld, met uitzondering van de onderwijsresultaten, die op basis van de beschikbare gegevens van het driejaarsgemiddelde van de eindresultaten *Voldoende* waren. Het verdergaande oordeel *Zeer zwak* kon daardoor niet worden gegeven. De norm daarvoor, door de inspectie vertaald in het waarderingskader, is bij wet bepaald: artikel 10a van de Wet op het primair onderwijs stelt dat het onderwijs zeer zwak is als de resultaten ernstig en langdurig tekortschieten. Hiervan is sprake als de leerresultaten, gemeten over een periode van drie schooljaren, liggen onder de vastgestelde normering. Gelet op deze wettelijke systematiek kreeg de school daarom het schooloordeel *Onvoldoende*.

Dat laat onverlet dat de inspectie in het kader van haar bezoek op 21 februari 2023 heeft geconstateerd dat de onderwijsresultaten een dalende trend lieten zien. Ook constateerde zij dat het kwaliteitszorg-systeem niet functioneerde, dat er veel onbevoegde leerkrachten voor de groepen stonden en dat door verstoorde relationele werkverhoudingen er geen sprake was van een professionele cultuur. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek heeft de inspectie op 29 maart 2023

herstelopdrachten gegeven op het terrein van veiligheid, schoolklimaat en onbevoegdheden, uit te voeren binnen een termijn van drie maanden.

Gezien de uitkomsten van het kwaliteitsonderzoek op 21 februari 2023, het handelen van het bestuur in aanloop naar en ten tijde van de tijdelijke schoolsluiting alsmede overige signalen die de inspectie had ontvangen, heeft de inspectie in maart 2023 bij gro-up een specifiek onderzoek naar risico's bij het bestuur uitgevoerd. Daarbij heeft de inspectie tevens de waarborging van de financiële continuïteit onderzocht.

Op basis van haar bevindingen concludeerde de inspectie in haar rapport van 1 juni 2023 dat het bestuur ondanks grote inzet en betrokkenheid onvoldoende scherp zicht had op de brede kwaliteit van het onderwijs en daarom niet de juiste interventies heeft ondernomen om gericht sturing te geven aan de schoolontwikkeling. Dat heeft ertoe geleid dat het bestuur de tijdelijke sluiting van de school in februari 2023 niet heeft kunnen voorkomen. Daarnaast constateerde de inspectie dat het intern toezicht niet goed was geregeld, de medezeggenschap nog niet functioneerde (waardoor er geen tegenspraak was) en stelde zij tekortkomingen in de (financiële) verantwoording vast.

Het rapport van 1 juni 2023 naar het bestuurlijk handelen bevat een aantal herstelopdrachten. Zoals te doen gebruikelijk heeft de inspectie daarbij een herstelonderzoek aangekondigd dat na een jaar zou worden uitgevoerd. Doordat de ontwikkelingen zich na vaststelling van het rapport snel opvolgden, is het niet meer tot zo'n herstelonderzoek gekomen. Het bestuur van gro-up besloot namelijk nog voor de zomervakantie in 2023, na een ultieme maar tevergeefse poging de school onder te brengen bij het bestuur van stichting Protestants-christelijk basis- en orthopedagogisch onderwijs (PCBO), de deuren definitief te sluiten.

Vanuit interimmers die in de periode voorafgaand aan de opheffing bij de school aan de slag waren gegaan, de gemeente en verschillende schoolbesturen in Rotterdam werd aangegeven dat overdracht aan PCBO de beste optie was. PCBO was daartoe in beginsel bereid, maar het bleek niet mogelijk op korte termijn het gat te vullen dat was ontstaan door tussentijds vertrek van leraren van de Van Brienenoordschool. Om die reden is de overname door PCBO helaas afgeketst.

Financiële afhandeling en garantstelling gro-up

Briefschrijver uit haar zorgen over de financiële afhandeling van overeenkomsten die gro-up met extern ingehuurde partijen in de periode voor opheffing van de school is aangegaan. Zij stelt in dat verband vragen bij het feit dat de inspectie in het rapport van 1 juni 2023 heeft opgenomen dat het financiële toezicht in 2021 is afgeschaald, omdat het bestuur destijds de garantie gaf de school uit private middelen te blijven ondersteunen.

In het onderzoek naar bestuurlijk handelen dat resulteerde in het rapport van 1 juni 2023 is het negatief eigen vermogen van de school meegenomen. De inspectie achtte de financiële continuïteit van de school kwetsbaar zij het gewaarborgd, gelet op vorenbedoelde toezegging. Om die reden is de inspectie toen niet overgegaan tot aangepast financieel toezicht. Dat extern ingehuurde partijen sinds de opheffing van de school nog niet hun volledige honorarium hebben ontvangen van het bestuur vind ik een zeer onwenselijke gang van zaken. Het is echter primair de verantwoordelijkheid van het bestuur zelf om de crediteuren volgens afspraak te betalen. In gesprekken met het ministerie is het bestuur nadrukkelijk opgeroepen die verantwoordelijkheid te nemen.

Met betrekking tot de financiële afhandeling kan ik nog opmerken dat wettelijk is geregeld dat een bestuur na het beëindigen van de onderwijs-activiteiten van de laatste onder hem vallende school, nog één jaar de tijd heeft om de eindafrekening voor te leggen. Voor de Van Brienenoord-school houdt dit in dat deze uiterlijk op 1 juli 2024 moet worden ingediend. Het bestuur heeft aan de inspectie te kennen gegeven nog bezig te zijn met de financiële afwikkeling. Na ontvangst van de eindafrekening zal de inspectie deze kunnen beoordelen en kunnen, indien nodig, verdere stappen worden ondernemen in de vorm van een nieuw onderzoek. Wanneer daartoe aanleiding bestaat, zal ik uw Kamer nader informeren. Uitgangspunt voor mij is dat gro-up alles in het werk stelt om zijn afspraken met derden op een nette en zorgvuldige manier gestand te doen.

Monitoring voormalige leerlingen Van Brienenoordschool

Toen bleek dat het bestuur overging tot opheffing van de school is door de interim-directeur in een met betrokken partijen afgestemd bericht aan de ouders aangegeven dat focus voor de korte termijn lag op het vinden van de best passende plek voor de leerlingen, maar dat het Ministerie van OCW, de gemeente Rotterdam en de ontvangende schoolbesturen hun handen ineen gingen slaan om huiswerkbegeleiding in de naschoolse uren mogelijk te maken. Dit om leerachterstanden zoveel mogelijk te voorkomen. Hoe de begeleiding er precies uit zou komen te zien, kon vanwege de vaart der dingen op dat moment nog niet worden gemeld.

De besturen die de leerlingen hebben overgenomen, bieden inmiddels ondersteuning op de scholen zelf. De inspectie kan in dat kader het zicht monitoren dat de desbetreffende school heeft op de ontwikkeling en begeleiding van alle leerlingen. Wanneer de eindresultaten daar aanleiding toe geven, zal er specifiek worden ingezoomd op leerlingen die voorheen op de Van Brienenoordschool zaten en zal worden gevraagd wat er is gedaan om eventuele leerachterstanden te herstellen.

Tot slot

Ik wil mijn grote waardering uitspreken voor al diegenen in en rond de school die zich tot op het laatste moment hebben ingezet voor de toekomst van haar leerlingen. Dat geldt evenzeer voor de scholen die hen hebben opgevangen en vanaf de start van dit schooljaar alles in het werk hebben gesteld om leerachterstanden zo snel mogelijk weg te werken.

De Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,
M.L.J. Paul